RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 2913 NGÀY THỨ BA 4 DÉCEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng
Một năm .	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30
Các làng và				
Các công-sở	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00
Sáu tháng.	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20
Ba tháng .	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60
Một tháng .	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Người đứng đầu | Giá mỗi tháng | Báo-sở, Trung-bắc và Nam-Phong | Nam-Phong và các báo-quán Pháp | Người cước

6 $ 00 | 6 $ 90 | 6 $ 30 | 6 $ 30 | 6 $ 60 | 12 $ 00
» | 8 . 00 | 8 . 00 | 8 . 00 | 9 . 00 | »
3 . 00 | 3 . 50 | 3 . 20 | 3 . 20 | 3 . 30 | 6 . 00
1 . 50 | 1 . 75 | 1 . 60 | 1 . 60 | 1 . 65 | 3 . 00
0 . 50 | 0 . 60 | 0 . 55 | 0 . 55 | 0 . 60 | 1 . 00

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton. Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN V. LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1773

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.
1re page
Une seule insertion. . . . 0 $ 50 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái thói hối-lộ ở xứ mình

Vừa đây ở tòa án có phát-hiện một cái án nghe thật đáng giận mà lại buồn cười là cái án một « quan » khán-hộ giả xơi tiền của mấy người lo làm khán-hộ thật. Nghĩ cái chức-phận làm một tên khán-hộ, trông nom sóc cho người ốm ở các nhà thương thì còn có quyền-thế gì, oai-phúc gì, giữ-đoạt được ai, truất trắc được ai mà cũng có kẻ chiều-lòn cầu-cạnh, chắc vào cái quyền thế của quan được thưởng hầm gửi lạy dạ với ông chánh này, ông đốc khác, cái oai phúc của quan được năng châu chực hầu hạ ở dinh nọ tòa kia, cầu thân với quan, hậu lễ cho quan để mong quan tác thành cho một chút danh phận mấy-may, móc cái đồng tiền liền khúc ruột ra để dâng quan mà không hề đoái tiếc, đến nỗi mắc lừa với một quan khán-hộ giả, cũng chạy tiền, cũng lo việc mà kết cục phải đưa nhau ra tới trước pháp-đình. Cái kẻ biến nhân thủ tài nuốt tươi ăn sống, tùy thời tùy cảnh, miễn giả làm ông gì, giả lệnh giả thị được cho toại cái cuộc biển của mình là xong, thì chẳng nói làm chi; chỉ nực cười cho cái kẻ có đồng tiền, hễ cử động có việc đến cửa quan là nghĩ ngay đến cái cách lấy tiền ra mà dẫy, tìm thầy tìm thợ, vái cả tứ phương, cái nhiệt-thành vác tiền đi lạy cho chúng ăn nông-nây sôi-nổi quá cho đến nỗi mở cả mắt, đột cả lại, rồi mất cả tri-khôn, không luận là thực là giả, là nên là hư, miễn sao tìm được của cho đồng tiền trong nhà mình nó có lối đội nón ra đi thì hi-hửng cho là việc ta xong, cầu danh đắc danh, giải tội thoát tội. Cái thói hối-lộ của người mình điên khùng rỡ-dại đến thế là cùng cực; đối với một « quan » khán-hộ giả, mà còn chạy tiền lo việc như thế thì những « quan » khán-hộ thật người chạy tiền lo việc tất cũng thường có chờ chẳng không; làm một tên khán-hộ trong nhà thương, cốn có người chiếu-lòn cầu cạnh tới thì đến những bậc mấy thầy mấy ông làm ở các tòa, các sở, các dinh, các thự, lại đến những bậc thật có miếng ăn trong tay, thật có quyền cất đặt, có quyền trừng phạt, có quyền thuyên bổ, có quyền bãi cách, có quyền xử đoán kiện sự được cho người ta, cái quyền thế, cái oai phúc còn ở trên bậc khán-hộ này một tầng, năm bảy tầng cho tới gấp mấy mươi tầng nữa, người chiều lòn cầu cạnh tới còn nhiều biết bao nhiêu!

Cái tiếng « chạy tiền lo việc » là cái tiếng nói luôn ở cửa miệng người mình. Cứ theo cái tâm-lý của người mình thì không việc gì tới quan không phải mất tiền mà xong được, người lo việc này, kẻ lo việc khác, người chạy làm chức này, kẻ chạy làm chức khác, lo bằng gì, chạy cách gì? quanh-quẩn cũng nhờ đến anh khổng-phương hay bà lão hoa-xòe hết; có người chạy tiền tất có người ham ăn tiền; có người lo việc tất có người nhận lo việc; có thể nói là việc quan ở xứ mình không mấy việc mà không có kẻ lo tiền, người ăn tiền, đồng tiền ở xứ mình duy ở chỗ quan quyền là dễ tìm thấy, dễ kiếm ra, để có nhiều hơn cả. Kể cái thói hối-lộ ở xứ nào cũng có, nhưng có lẽ thịnh hành nhất là ở xứ mình.

Ấy cũng vì thế mà ở xứ mình duy có cái nghề làm quan là cái phương-pháp phát tài mau chóng hơn nhất; vì thế mà ngoài một hạng người làm quan lại còn có bao nhiêu hạng người phụ thuộc, nào sở hầu sở hạ, nào thầy cung thầy cò, nào kẻ săn mồi, nào anh dắt mối, cứ quanh năm suốt tháng ở cửa tỉnh cửa huyện, du-thủ du-thực, vô-nghề vô-nghiệp mà cũng ăn trắng mặc trơn, chân giầy chân dép, cũng được hưởng cái quan-lộc hơn người thường; vì thế mà bao nhiêu những người khôn ngoan tài giỏi trong nước ít tìm thấy ở các nghề các nghiệp khác mà xô đẩy chen-chúc hết cả vào một cái đường làm việc quan; vì thế mà bao nhiêu những phường gian-biếm giảo-hiệt, kiếm cái kế sinh nhai sâu một ở trong xã-hội, cũng dễ bề dạo-đức mà xoay đủ cách với cái bọn lo việc chạy tiền; tức như cái « quan » khán-hộ giả này chẳng qua mới là một tên biển ở trong hàng ngàn hàng muôn tên biển khác: mặt thám giả, tuần-đinh giả, thầy thông giả, ông ký giả, anh cai vườn trong tòa, cậu loong-toong trong sở mà có khi ra ngoài cũng dậm-dọa hống-hách, lấy tiền của người ta được cả đấy, có phải chỉ một « quan » khán-hộ giả này mà thôi đâu.

Ôi! cái của mồ-hôi nước mắt của lũ dân đen, kiếm ra được cho có thật không phải là dễ mà cái của hối-lộ nó chia vào nhiều ngạch quá như thế thì cái sinh-kế của nhân dân còn có mong gì! chẳng kỳ việc gì, mưu một cái danh vị gì hay lo một cái kiện-sự gì, động có việc là vác tiền đi chạy cho lấy được thì còn kể gì danh-vị xứng đáng hay không xứng đáng, kiện-sự khúc hay là trực, thị hay là phi, kim tiền phá lệ luật, e có khi làm cho mất lẽ công bằng mà thành ra danh-vị hỗn hào, kiện sự điên-đảo hết cả. Nguy thay!

Làm thế nào cho người mình bớt được cái thói hối-lộ ấy đi, danh vị đáng có thì có mà đừng nên cầu cạnh làm gì, kiện-sự đáng được thì được mà đừng nên lo chạy làm gì thì bao nhiêu cái tệ đã kể trên kia tự-nhiên trừ tuyệt hết, tưởng lúc ấy đến làm quan thật lấy tiền người ta cũng khó, chứ đứng nói tới những hạng bám vào quan mà ăn cùng những hạng giả danh mạo chức mà lừa gạt người ta nữa. Khó lắm! họa may chỉ nhờ về cái sức khai thông của sự giáo-dục và cái công đề-tỉnh của dư-luận được chăng?

T.

AI TÍN CỦA JUPILLE

Gần đây báo Tây có đăng tin rằng Jupille đã tạ thế, hưởng thọ năm nay vừa 53 tuổi. Hôm thứ năm 4 Octobre mới rồi, đã an-táng tại Joinville-le-Pont. — Kẻ thứ tự ra thì Jupille chính là người thứ hai đã được cụ Pasteur chữa khỏi cho bệnh chó dại cắn vậy.

Ngày 14 octobre 1885, sáu người mục-đồng đang chăn chiên ở một cánh đồng cỏ, trong miền Farlay (Jura) bỗng thấy một con chó dại, bọt mép phun ra sùi sùi, ở đâu chạy đến. Mấy đứa mục-đồng trông thấy sợ hãi chạy trốn cả, chỉ có một mình Jean-Baptiste Jupille, năm ấy mới 15 tuổi mà can-đảm lạ thường, chạy đến đánh nhau với con chó, lấy roi đa buộc được mõm nó lại, rồi rút guốc ra đánh chết, song bị nó cắn phải nhiều vết thương rất đau. Đã chắc rằng chết vì bệnh chó dại cắn, chứ không sao sống được. Sau đem đến cụ Pasteur, cụ tiêm thuốc cho thì Jupille khỏi, mà sống mãi đến ngày nay. Người được cái danh dự được cụ Pasteur tiêm thuốc cho đầu tiên cả, là một người xứ Á-tân tên là Joseph Meister, cũng bị chó dại cắn như Jupille vậy. Còn Jupille tức là người thứ nhì được cụ Pasteur tiêm thuốc cho.

Đến khi nhà nước lập ra viện Pasteur, thì Jupille vào làm trong viện đó, rồng rã vừa ba mươi năm trời, mãi đến năm 1918 đến nay vừa được 5 năm, Jupille mới về hưu trí.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 1er Décembre 1923

Hội-đồng các quan đại-sứ với nước Đức

Hội-đồng các quan đại-sứ đã bác-cáo cho chánh-phủ nước Đức biết rằng chánh-phủ ấy phải từ tạ với hội-đồng kiểm-duyệt bình-vụ về việc xảy ra ở Leipzig mới rồi. Hội-đồng kiểm-duyệt sẽ trừng-trị các tội-nhân.

Việc đề võ ở nước Ý

Tin Milan — Đê giữ nước ở một cái hồ chứa nước vỡ. Miền gần đấy rất hại. Chết mất 600 người.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 2 Décembre 1923

Việc nước Đức

Tòa nói-các nước Đức đã thành-lập. Ngày thứ ba tòa nội-các sẽ trần-thuyết cái chương-trình tại nghị-viện. Tòa nội-các có xin M. Jarres trù-liệu việc hoàn-cải lại điều-lệ cho số giờ làm việc của các hàng quan-lại tính ra 54 giờ trong một tuần lễ.

Giá tiền điện-thoại và điện-báo ở nước Đức ngày nay cao gấp tư lúc trước buổi chiến-tranh.

Chánh-phủ bịệt lập ở nước Đức

Chánh-phủ lâm thời đã ưng cho MM. Meizan và Mathes từ chức, và cử bác-sĩ Dorten làm Giám-quốc, M. Oelhen làm phó Giám-quốc, kiêm bộ Ngoại-giao. Chánh-phủ lại cử mười hai quan thượng-thư khác nữa, và định đóng ở Ems.

Thượng hội-đồng cho phép hai hội kỹ-nghệ ở Wiesbaden và ở Palatinat phát hành một thứ kim-tệ.

Việc tại hâu-quốc Bavière

Việc Hitler đến tháng giêng này sẽ xử tại tòa án binh dân.

Thành Mayence phải phạt tiền

Thành Mayence phải nộp 100.000 marks kim-tệ cho vợ góa ông Constant, giáo-sư tại trường trung-học Mayence, bị giết trong việc bạo động ngày 23 Octobre mới rồi.

Việc trong hạt trú-binh

Sở quản-lý hỏa-xa và chánh-phủ nước Đức đã ký giao-ước với nhau về việc cho hỏa-xa từ hạt trú-binh đến các hạt khác ở nước Đức lại chạy như trước. Các đường hỏa-xa ấy đã đình chỉ từ ngày tháng Janvier trước.

Tại hội đồng Giám định

M. Parmentier được cử làm đại-biểu nước Pháp tại Hội-đồng giám-định.

Nước Ý với nước Nga

Thứ-dân nghị-viện nước Ý đã ưng chuẩn bản giao ước thương-mại Ý-Nga.

Tin Trung-hoa

Ngày 27 Novembre 1923

Bắc-kinh trù quân-phí

Chánh-phủ Bắc-kinh đã trù quân-phí được 3.000.000 đồng, vì thế khai các nghị để chi phát đi các nơi.

Hạm-đội các cường-quốc cử đại-biểu về Bắc-kinh

Hạm-đội các cường-quốc thấy ở Trung-hoa cuộc chiến-tranh càng ngày càng kịch-liệt, đã cử đại-biểu về Bắc-kinh, thỏa nghị việc cảnh bị ở Trường-giang.

Các cường-quốc đòi nợ Trung-hoa

Quan công-sứ Trung-hoa đóng ở nước Anh báo tin về chánh-phủ Trung-hoa rằng có một cường-quốc nói xin chánh-phủ Trung-hoa phải giao trả tiền lợi, không thì sẽ tuyên-cáo rằng Trung-hoa thất tín.

Việc vô-tuyến-điện

Nước Pháp chủ-trương xin việc vô-tuyến-điện do nước Anh, nước Pháp, nước Mỹ và nước Nhật hợp biện.

Ngô-bội-Phu nhận chức Trực, Lỗ, Giữ tuần-duyệt sứ

Tào-Côn đánh giây thép cho Ngô-bội-Phu rằng đợi Từ-xuyên và Tương-hồ bình định rồi, sẽ kéo quân sang đóng Bảo-định. Ngô đã ở Lạc-dương nhận chức Trực (Trực-lệ), Lỗ (Sơn-đông), Giữ (Hà-nam) tuần-duyệt sứ.

Hoàng-Phu cố từ chức Giáo-dục bộ trưởng

Hoàng-Phu cố từ chức Giáo-dục bộ trưởng, Tào-Côn khuyên đợi hai lần cũng không nghe.

Tin Thượng-hải

Nhà máy điện ở Thượng-hải nổ chết nhiều người lắm, hình trạng thật là ghê gớm.

Tôn-Văn khai hận các doanh hội-nghị

Tôn-Văn triệu-tập người quan yếu các chánh đảng hội-nghị ở đại bản doanh, cả thảy hơn 20 người, bàn về hai vấn đề: quân-sự và tài chánh.

Quân Điền-tỉnh sang đóng thêm ở Bắc-giang

Điền tỉnh kéo sang thêm một đội đóng ở Bắc-giang, để phòng quân Trần-quỳnh-Minh thừa lúc chạy ra phía bắc.

Đoàn-kỳ-Thụy sai đại-biểu sang Quảng-đông

Đoàn-kỳ-Thụy sai đại-biểu Ngô-quang-Tân sang Quảng-đông, mới rồi đã đi qua Thượng-hải. Tôn-Văn nghe tin, đã sai người ra Hưng-cảng nghênh-tiếp.

Dương-hy-Mẫn và Lý-liệt-Quân chủ-trương việc Đông-giang

Tôn-Văn cử Dương-hy-Mẫn làm Đông-giang liên-quân tổng-tư lệnh, Lý-liệt-Quân làm Đông-giang liên-quân chỉ huy sứ; thống-lĩnh các quân đội, dự bị việc lên đánh Đông-giang.

THAN-THẢNG CỦA NƯỚC THỤY-SĨ

Trước kia nước Thụy-sĩ đã lợi dụng cái thác nước ở Vouvry, cao đến 930 thước, để sinh ra động lực cho nhà máy.

Gần đây lại mới nghĩ được cách xây những cái chấn nước cao đến 2.145 thước, lợi dụng ngay nước ở hồ Fully mà tạo thành một cái thác nước nhân tạo cao những 1.65[1] thước. Hai bên sườn núi, bắc hai cái ống bằng thép ngang nhau, mỗi cái ống đường kính 0 m 60, dày nửa décimètre. Hai cái ống truyền nước về nhà máy. Nhà máy lĩnh cao những 495 thước. Trong nhà máy có 4 cái bánh xe trục nước, mỗi cái bánh xe lại kèm một cái máy điện 3.000 mã lực. Nước ở trong ống truyền nước sối vào những cái cánh quạt bánh xe, những cái cánh quạt ấy làm hình như những cái thìa lớn vậy, làm cho bánh xe chuyển vận luôn mãi. Mỗi cái bánh xe đường kính độ được 3 m. 5[2], mỗi phút đồng hồ quay được 500 vòng. Mỗi một giây đồng hồ, nước sối vào cánh quạt bánh xe có đến 200 lít, sinh ra được 3.000 mã-lực.

Chuyện kỳ khôi

Cô khâu với cậu Sở

Một cô khâu-đầm ở phố X, tên là cô Đại ... xuân-xanh mới trạc nhị tuần một hôm chủ-nhật, có rủng rỉnh đi chơi, khi đến con đường thông-cù X thì gặp một chàng nam-tử, mặt mày nhàn nhụi, áo quần bảnh bao, đôi bên làm quen nhau rồi đem nhau đi chơi phố. Khi đi đến một chỗ công-viên, thì ánh chàng nói rằng: anh chàng làm ở sở nọ, trọ ở phố kia, trong mình hiện có 400 bạc giấy vừa trúng mấy về quốc-trái xong, nhưng không biết cất đâu cho kín, để ở nhà trọ thì chỉ sợ thất thác đi chăng.

Một lát anh chàng lại bàn rằng: ăn là ta chôn ở một gốc cây nào đây, khi nào cần tiêu đến ta sẽ lại lấy. Nói vậy rồi anh chàng móc túi lấy ra một cái phong-bì, gấn năm đầu xỉ tử tế, bỏ dưới chôn ở dưới gốc cây. Chị chàng ta trông thấy cũng lấy làm ngạc nhiên lắm. Chôn xong, anh chị bèn rủ nhau vào một khách-sạn kia ăn cơm, rồi lại bàn tính đến trăm nghìn cuộc vui khác.

Đi được một lát, thì anh chàng kêu đau bụng, ngồi xuống nghỉ một cái ghế bên đường. Bảo chị chàng đi lấy giùm hộ cái số tiền chôn kia về để tiện xài, nhưng lại bắt chị chàng ta để những đồ quí lại để làm tin. Chị chàng thật lòng tin bạn, có cái hẫu bao đựng ít tiền vừa lĩnh công ở chủ và mấy cái nhẫn trút ra để lại cả. Khi đi đào được cái phong-bì ra xem thì ra chỉ có một tập giấy bồi mà thôi. Bấy giờ cô khâu nọ mới ngã ngửa người ra biết rằng đã mắc phải tay cậu Sở. Nhưng, than ôi! hối cũng không kịp nữa rồi.

T. V. Y.

MỘT CHUYỆN PHÙ-THỦY Ở BÊN PHÁP

Ở Angers vừa có tin đồn rằng: trong một cái trại về miền rừng gần Longué mới đây có xảy ra một chuyện mê-tín rất buồn cười. Trại ấy gọi là trại *Ferme des Soucis*. Người làm trại ấy là một người nhà quê tên gọi Dinard, lí lâu nay M. Dinard nuôi bao nhiêu lợn cũng đều bị toi hết cả. Chủ-nhân đã dùng đủ các thứ thuốc để chữa chạy mà chẳng thấy công hiệu gì. Tình quẫn lo quanh, không biết làm sao được, hẫy giờ mới sực nhớ rằng trong rừng ấy có một thầy phù-thủy cao tay, liền đến kêu cầu xin thầy ra tay cứu-hộ.

Thầy phù-thủy nghe lời M. Dinard kể lể đầu đuôi, rồi dạy rằng:

Trại nhà ông có ma ám-ảnh, nay muốn tống từ đi thì khi trở về bẽ ông trông thấy người nào đi qua sân nhà ông trước tiên thì ông phải lập tức bắt lấy đem thiêu ngay đi, thì là ma mất đường ám-ảnh mà lợn không toi nữa đâu.

M. Dinard về nhà được ít bữa, sực một hôm có một người đàn bà gần đấy không biết có việc gì lại vào trong [illegible] ôm lấy toạn nêm vào bếp lửa để thiêu. Nhưng người đàn bà ấy cũng khỏe, M. Dinard không sao bắt được, thành ra hai bên đánh lộn nhau, người đàn bà bị thương mấy chỗ.

Việc ấy hiện đã đem đến tòa án trừng trị Baugé. M. Dinard phải phạt một tháng tù về tội đánh người bị thương còn thầy phù-thủy kia thì không việc gì cả, vì M. Dinard xin chịu cả trách-nhiệm không chịu khai rằng vì thầy phù-thủy xui mình. Ý hẳn M. Dinard vẫn còn tin phù-phép thầy hẳn, nên không muốn hại đến ân nhân của mình chăng?

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Những tục-ngữ phương-ngôn sắp thành câu đối bốn chữ

Tiếp theo

Ăn xưa chừa nay, để sau quên trước.
Cha bỏ mẹ rọt, chị ngã em nâng.
Rút dây động rừng, đan gàu tát biển.
Kiến bò miệng chén, chó buộc hòm xe.
Huýt gió bụi tre, treo gương trước mắt
Quan tha ma bắt, đĩ khóc tử vạn.
Ăn miếng giữa làng (1), mùa mỡ trong bếp.
Cu sa chĩu nếp, sâu rầu bác canh.
Lên ghe xuống mành, Vộ chạy ra bội.
Khó ăn khó nói, để người để ta.
Con vịt mẹ gà, thúng chỉ bị rận.
Công dây nghĩa nặng, Của vẫn mặt dài
Mũ cao áo dài, tòa ngang dãy dọc.
Còn da lông mọc, có cây giấy leo.
Mướn it được nhiều, Buôn may bán dắt.
Mùa mày mùa mặt, rung về rung đùi.
Bắt lươn đầu đuôi, thả trâu vô rú (rừng).
Không cha có chú (2), nhất mẹ nhì con
Đồ cực trên non (3), đã đại qua ải.
Đầu gành cuối bãi, rải vách mạch rừng.
Nhờ gió bẻ măng, ham mùi chẻ gặp.
Đánh đòi đánh cặp, miệng một miệng hai.
Làm tướng làm tài, nói lão nói khoét,
Nước xao dâu vịt, đơn gẩy tai trâu.
Lụa vẫn cột cầu (4), hình thờ miếu ngói
Thiệt thà như mọi, bạc bẽo như vôi.
Đơm chè đơm xôi, lộn bàn lộn xáo.
Cửa nhà tay áo, tiền bạc chỉ xơ.
Của ruộng dấp bờ, ơn trời họa đất,
Ba que xỏ lá, hai chiêm chống mùa.
Tắc đất ngọn rau, bát cơm manh áo
Đâu leo nấu cháo (5), cứt cá lá rau.
Lời nói ma đưa, làm chẳng chết.
Người ăn không hết, đại nói không cùng.
Tiếng có miếng không, nói hay làm dở.
Như mèo thấy mỡ, cho chó dại xương.
Kẻ lạo bợm lường, cha que mẹ quách.
Ăn thẳng khù trách, nói thẳng mặt đen.
Cha chết con khen, chồng kiện vợ đẹ.

(Còn nữa)

Bùi-song-Hương sao lục

(1) Lấy trong câu: Ăn miếng giữa làng bằng sàng trong bếp.
(2) không có cha: Chú có là chú mà không.
(3) nguyên câu: Gánh cực đem đổ trên non, nghĩa đứng mà hay cực cứu thì sao.
(4) Vàng vẫn cột cầu nói lâu càng đẹp.
(5) Nguyên câu: bao nấu cháo.

SỐ NGƯỜI BỊ HẠI TRONG CUỘC ÂU-CHIẾN MỚI RỒI

M. Lyon Caen thư ký vĩnh-viễn tại Chính-trí Hàn-lâm-viện mới đệ trình viện ấy một quyển sách của cuộc từ-thiện Carnegie xuất-bản, để giúp vào việc hòa-bình thế-giới. Sách đề nhan là : Số người bị hại về việc chiến-tranh.

Sách ấy có chia làm hai phần riêng, một phần nói về các cuộc chiến-tranh từ giữa thế-kỷ thứ XVIII cho đến năm 1914, phần thứ hai về cuộc đại-chiến mới rồi.

Cứ như quyển sách ấy, thì số người bị hại về cuộc đại-chiến mới rồi cộng tới 11 triệu người, hoặc chết ở nơi chiến-trường, hoặc chết về tật bệnh, tính ra nhiều hơn số người bị hại về tất cả mười tám cuộc chiến-tranh trước. Ngoài số người bị hại về cuộc chiến-tranh trường cũng nên tính cả cái hại về số sinh trong buổi chiến-tranh giảm đi nhiều nữa.

Cuộc thi thơ

Của Nhóm Tri-Tân xã-sự

Thơ

MCCXXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Lý thánh xây nên đạo đức long.
Sợi mực sân rồng nghiêm nước Nhị,
Nét sơn gác phượng bát non Nùng.
Trai tài thâm bảng ba trường đậu,
Gái học vẫn minh bốn lớp đông.
Trải mấy xuân-thu hương vẫn ngát,
Ơn vua lộc nước vẻ anh-phong.

Nguyễn-văn-Bình
Làng Xuân-lũng, Phú-thọ

MCCXXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo xem ra cũng lạ lùng.
Đá dầu nhạt phai cùng nắng gió,
Cây còn tươi tốt với non sông.
Rung chuông đạo học vang trời Bắc,
Tràn sóng văn-minh khắp bể Đông.
Hỡi khách rong chơi qua cửa thánh,
Khói nhang xin giữ một lòng chung.

Lê-thụy-Vân
8, Rue de Thạch-an, Hanoi

MCCXL

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Kỷ-niệm xưa nay vẫn một lòng.
Xưa lắm trăm năm nền nếp Lý,
Nay hai nhâm triệu tỏ tôn Hồng.
Trải bao mưa gió trời Âu Á,
Còn mãi hương hoa đất Nhị Nùng.
Nhắn nhủ ấy ai qua cửa miếu,
Văn-minh nguồn gốc chớ quên công.

Lê-cao-Học
Làng Thụy-phương, Hà-đông

MCCXLI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Văn-miếu qua xem cảnh lạ lùng.
Trải mấy nắng mưa cùng đất nước,
Vẫn còn nền nếp với non sông.
Cung tường đứng vững trời Nam-Việt
Giường cột treo cao đất Á-đông.
Hỡi khách văn-minh qua lại đó,
Văn-minh mở lối nhớ ơn cùng.

Thụy-Nguyên
17, Rue de Hà-trung, Hanoi

MCCXLII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Ngày lại thêm xuân với Nhị Nùng.
Lý đổi nền Chu làm miếu Khổng.
Lê đem chồi Lạc mở nhà Ung.
Lửa Tần chửa dứt lầu thư-xã.
Nước Việt còn hơi gác đỉnh chung.
Nhắn khách tư-văn qua lại đó,
Nhìn xem phong-cảnh nước non Hồng

MCCXLIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Vẫn vẫn thêm xuân miếu vẫn sùng.
Vẻ ngọc thấp cao lầu nhật nguyệt,
Nết vàng ngang dọc mái tây đông.
Tiếng chuông kim cổ khua đời tỉnh,
Dấy đá cương-thường chép bảng [phong.
Từ Lý, Trần, Lê nay đến Nguyễn,
Nhị Nùng dâu chẳng khói hương [chung.

Trương-quốc-Bình
88, Rue des Tasses, Hanoi

MCCXLIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không-miếu hương thơm ngất chín [trùng.
Cung tòa non Nùng lồng bóng nguyệt,
Tường soi nước Nhị một dòng sông.
Nước còn giữ tế ngày đinh mãi,
Đá có mòn bia tiến-sĩ không.
Mùi đạo hương chen mùi vượng-khí
Vang từng đất Bắc lại trời Đông.

MCCXLV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Rờ rỡ bên trời miếu ngất trông.
Bóng nguyệt tường soi in nước Nhị,
Khói hương cung tỏa ngất non Nùng
Làn văn vẻ rạng nơi khuê-các,
Mùi đạo hương xông chốn Giám cung
Văn-hiến mở mang nề-nếp cũ,
Miếu này kim cổ vẫn thờ chung.

Lan-thổ-Thọc
Làng Phù-ốc, Thái-bình

MCCXLVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thánh miếu xây nên tự hóa-công.
Hai cột cương-thường lồng nước Nhị
Một tòa tôn-giáo ngất non Nùng.
Tiếng chuông hóa đục ran thành Bắc
Ngọn đuốc văn-minh dựng bể Đông.
Nọ miếu dễ-vương này miếu thánh,
Còn bia kỷ-niệm với non sông.

MCCXLVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thánh miếu xây từ Lý Thánh-tông
Lễ-nhạc rập rờn tầm sóng Nhị,
Y-quan rực rỡ cỏ hoa Nùng.
Bia hiền nét mực còn tươi mới
Đạo thánh lòng son vẫn kính sùng.
Gặp buổi văn-minh càng rạng vẻ,
Rõ ràng hai chữ đạo thời trung.

Bùi-Tiếp
Trọ-giáo Xuân-bảng, Vinh

MCCXLVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Khổng xưa nay vẫn kính sùng,
Từ thủy sóng rờn đầy nước Nhị,
Nơi-non tường dựng ngất non Nùng
Chín trăm năm cỏ hương còn nức,
Mấy triệu dân thừa đạo cả trông
Gặp buổi văn-minh đua tri-xảo.
Mượn thêm Âu bút điểm mây rồng.

Nguyễn-văn-Chất
Học-sinh trường Pháp Việt, Vinh

MCCXLIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Miếu Khổng xây từ Lý Thánh-tông.
Lầu phượng màu pha nguồn nước [Nhị,
Thềm lân vẻ rạng ngọn non Nùng.
Hỡi chuông cửa lễ-ran thành Bắc,
Tiếng mõ sân thi rậy bể Đông,
Kiên bạch một màu cao ngút ngút.
Âu văn khéo vẽ mượn thêm công.

Nguyễn-văn-Chính
Yên-trường, Hưng-nguyên, Vinh

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 18 độ
15 giờ 20 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 4 Décembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 9 30

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 4 Décembre 1923* : 3 /. 51.25. — 3 /. Thứ hoãn vấn dần 65,50. — 4 /. 1917 58.75. 4 /. 1918 59,05. — 5 /. 1915-1916 71,25 — 5 /. 1920 85,65 — 5 /. 1920 84.4 .

Hội-đồng chính-phủ. — Hội-đồng chính-phủ kỳ thường niên hội-nghị ngày 7 décembre 1923 có những vị này :

Quan Toàn quyền chánh hội-đồng ; quan Thống-soái binh-vụ Đông dương, quan Phó Toàn quyền, quan Thống-đốc Nam-kỳ, quan Thống-sứ Bắc-kỳ, quan Khâm-sứ Trung-kỳ, quan Khâm-sứ Cao-mên, quan Khâm-sứ Ai-lao, quan Học-chính tổng-trưởng, quan Tư-pháp tổng-trưởng, quan Tài-chính tổng-trưởng, quan chánh sở Kiểm sát Tài-chính, quan Công-chính giám-đốc, quan Y-chính giám-đốc, quan Thương-chính tổng-trưởng, quan chánh Ngân-khố Đông-dương, quan Thủy-quân Đô-đốc Đông-dương, quan chánh sở Kinh-tế, ông hội-trưởng Hội-đồng quản hạt Nam-kỳ, ông hội-trưởng phòng Thương-mại Saigon, ông hội-trưởng phòng Thương-mại Hanoi, ông hội-trưởng phòng Thương-mại Haiphong, ông hội-trưởng phòng Canh-nông Nam-kỳ, ông hội-trưởng phòng Canh-nông Bắc-kỳ, ông hội trưởng phòng Thương-mại và Canh-nông Trung-kỳ. S. E. Tôn-thất-Hân nguyên thủ tướng Trung-kỳ, S. E. L'Okniha Youmerach Sou Diep Hinh bộ Thượng-thư Cao-mên, M. Hoàng-trọng-Phu Tổng-đốc Hà-đông. M. Tiao Phetsarath, đình-thần Luang Prabang, M. Lê quang-Hiển, hội-viên thực-thụ Hội-đồng Tư-mật Nam-kỳ.

Các quan Hội-đồng chính phủ đã tới nơi. Các quan Hội-đồng chính-phủ ở Nam-kỳ và Cao-mên đi tàu *Paul-Lecat* tới Haiphong sáng hôm nay thì đã đi xe-lửa chuyến 1 giờ 40 lên Hanoi, lúc bản báo đang ấn hành thì các ngài đã tới nhà La-ga, vậy xin có lời kính chào các ngài đã tới Hà-thành.

Đông-pháp với thượng-quốc. — Hội-đồng thường trực của hội-đồng chánh-phủ hội-nghị ngày thứ sáu mới rồi, có xét một bản nghị-định về việc tặng cho Chánh-phủ thượng-quốc một miếng đất của Đông-pháp ở thành Bang-kok trên sông Klong-Poch-Yome. Chánh-phủ thượng-quốc sẽ dựng tòa lãnh-sự Pháp ở miếng đất ấy.

Miếng đất ấy đáng giá 700.00 quan và diện-tích là 41.9/4 thước vuông.

Thuyền chuyển trong ngạch các quan cai-trị. Sang hăm tây này thì các quan cai-trị về nghỉ nhiều là quan Đốc-lý Hanoi Mourroux, quan Đốc-lý Nam-định Graffeuil, quan công-sứ Fillion tỉnh Yên-bày, quan công-sứ Blandin tỉnh Tuyên-quang, quan công-sứ Blu tỉnh Bắc-kạn. Các quan thế chân các ngài thì chưa rõ hết, nay mới biết rằng quan cai-trị Nemponi phó công-sứ Sơn-la sẽ lên chức công-sứ tỉnh ấy thay quan cai-trị Romanetti đổi đi công-sứ Yên-bày, quan công-sứ Collet Hòa-bình đổi đi Tuyên-quang, quan cai-trị Grossin ở phủ Thống-sứ bổ đi công-sứ Hòa-bình, quan công-sứ Le Gué-nédal tỉnh Bắc-giang đổi về phủ Toàn-quyền, tòa coi về luật cai-trị, thay quan cai-trị Huckel nay thuộc về phủ Thống-sứ.

Quan phó cai-trị Meynard ở sở Tài-chính thì sẽ đổi vào tòa Nam-chính phủ Thống-sứ. Quan cai-trị Douguet ở phủ Toàn-quyền cũng đến sang năm tây thì về nghỉ.

Tiếng Việt-Nam tại trường các tiếng Đông-phương. — Trường dạy các tiếng Đông-phương (Ecole des Langues Orientales) tại Paris nay thiếu một giáo-chức, thì tòa Hàn-lâm văn-chương đã cử hai ông là M. Przyluski dược 19 phiếu và M. Cordier được 18 phiếu. Hai ông ngày xưa cũng thuộc về ngạch cai-trị Đông-dương và có tiếng là giỏi tiếng Annam lắm.

Sở bưu điện. — Nhà bưu-điện An-long-Thuot ở Cao-mên từ nay trở đi đổi tên là Krakor.

TẠI RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Phố Tràng-tiền

Chương-trình từ thứ tư 5 đến thứ ba 11 Décembre 1923

LES ERREURS QUI SE PAIENT

Bi-kịch phân làm ba đoạn
Tả lắm cảnh rất hay!!! rất cảm động
Có Violet Heming đóng vai chính
lần kịch này rất khéo.

Trường thành-chung kiêm-bị tại Vinh. — M. Surugue, đốc-học các lớp thành-chung và các trường Pháp-Việt ở Vinh thì nay được lưu lại làm sung chức đốc-học trường thành chung kiêm bị ở Vinh (Collège complémentaire de plein exercice)

Ngạch y tế. — M. Phan-huy-Thịnh là thầy thuốc thì sát hạng ba tại Quảng-trị, kể từ ngày 1er novembre 1923 trở đi kiêm cả việc chữa thuốc tại khu thứ nhất phía nam của đạo Hồn-xa thứ ba đường Vinh — Đông-hà thay M. Ng-kinh-Chi thầy thuốc thì sai tập-sự.

Cải chính. Trong mục việc Hà-nội đăng trong số báo hôm qua bài tự sự về các cuộc vui tại hội Khai-trí người sắp chữ có sắp lầm một chữ, là *mùa lộn* chữ không phải *mùa côn*, nay cải chính cho đúng.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. . . . . 0 . 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) học vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 . 20

3697

Tòa án Đại-hình. — Ngày hôm qua, tòa án Đại-hình đã họp phiên thứ nhất trong vụ thứ tư năm nay. Thoạt tiên, tòa hỏi đến việc Ung-Nhi phạm tội bỏ sát, nhưng Ung-Nhi đã chết rồi thì việc ấy bãi đi.

Rồi đến việc M. Clémenti l. chủ-nhiệm báo *Argus* mà bị M. Eva là đội thương-chính. Tòa hỏi chứng có và nghe luật-sư đôi bên cãi mãi đến quá 8 giờ tối mới xong.

Hồi 8 giờ rưỡi thì tòa kết án phạt M Clémenti 5 ngày cấm cố và 10 quan, nhưng án treo cả, vì xưa nay, người bị kiện chưa can án bao giờ, lại phải bồi thường cho bên nguyên 600 đồng và chịu tiền đăng bản trích lục cái án này vào trong hai tờ báo *Courrier d'Haiphong* và *Avenir du Tonkin*.

* * *

Sáng hôm nay tòa án Đại-hình xử việc sau này :

M. Biberou là đội bốn đồng ở Haiphong, trong khi nghỉ mát ở Chapa có giao nhà cho người bếp tên là Mai-hữu-Trung coi. Hôm 11 juillet 1923 có hai đứa gian phi đến nhà M. Biberou tự xưng là thợ vào chữa buồng tắm. Người bếp thấy nói thế cho vào. Tức thì hai đứa xông vào người bếp dọa giết, rồi một đứa nắm lấy, còn một đứa chạy ra gọi hai đứa đồng đẳng khác vào. Chúng vào buồng ngủ, phá hòm tủ lấy hai khẩu súng lục và đồ nữ-trang cùng đồ lặt vặt. Chúng sợ khí ra người bếp lấy đuổi theo chẳng nên chúng trói lại rồi mới tẩu thoát.

Cách hai hôm sau là hôm 13 juillet vào hồi 9 giờ tối có hai đứa gian-phi vào nhà M. Ngô-huy-Văn thư-ký sở Bưu-chính ở phố Cầu đất, một đứa giơ súng lục ra dọa, bắt sự chủ phải đưa thìa khóa tủ và hòm ra rồi mở lấy mất 230 đồng và các đồ nữ-trang. Đoạn chúng trói sự chủ lại rồi tẩu thoát.

Hôm 15 juillet sở Mật-thám bắt được một đứa tên là Trần-v-Tinh ở làng Lạc-viên can phạm về việc cướp ở nhà M. Văn. Hỏi thì tên ấy có thú nhận và xưng đứa đồng đẳng là tên Nguyễn-v-Việt tức Cai Ba tức Bếp. Tên đồng đẳng ấy bắt được ở Núi-đèo tỉnh Kiến-an, nó có thú nhận rằng cùng với tên Tinh ăn trộm nhà M. Biberou và nhà M. Văn. Hiện tên ấy có đem trả khẩu súng lục của M. M. Biberou. Và sự chủ nhận dịch mất hai tên ấy vào ăn cướp.

Hai tên can phạm nói không can án lần nào

Tòa xét xong kết án phạt tên Tinh tên Việt mỗi tên 5 năm tội đồ.

HỘI CHỢ MỞ RỒI

NÊN ĐẾN MÀ XEM

Ngạch tòa Sứ. — M Đỗ-hữ-An, thư ký thượng hạng hạng tư tại Phú-yên nay đổi đi Phú-thọ thay M. Hoàng v-Lễ vào nghỉ nhà thương.

M. Lê-v-Quế, thư ký hạng nhất tại Thái-bình được phép 29 ngày nghỉ tại Bắc-ninh kể từ ngày 3 décembre 1923.

Bãi trường và di trường. — Trường An-lưu phủ Kinh-môn tỉnh Hải-dương nay bãi đi.

Trường Đại-lại huyện Gia-bình ở làng Tri-nhi nay được đi sang trường Đại-lại.

Ngạch Học-chính. M. Ng-triệu-Quan, trợ giáo hạng sáu, tòng sự tại trường Bảo-hộ Hanoi, nay để ra ngoại hạng, tây quyền quan Chủ-sự sở Kinh-tế lỗ-dụng, kể từ ngày 1er décembre 1923 trở đi.

M. Vương-văn-Mão, có bằng Sơ-học Pháp-Việt, mông bổ trợ-giáo tập sự tại trường Vọng-phan, huyện Phù-từ (Hưng-yên), thay M. Đặng-sửu-Đa.

M. Trần-v-Hinh, có bằng Sơ học Pháp-Việt, mông bổ trợ-giáo tập sự.

M. Vũ-tấn-Cao, có bằng Sơ-học Pháp-Việt, mông bổ trợ-giáo tập sự trường Thanh-vị, huyện Tùng-thiện (Sơn-tây), thay M. Ng-văn-Hoàn.

MM. Ng-hữu-Khôi, Lê-Nhung và Bùi-huy-Huệ, trợ-giáo tập sự tại hoàn thành Haiphong, mông thăng thực-thụ hạng tám.

M. Ng-văn-Hoan, trợ giáo Thanh-vị (Sơn-tây), bị bãi chức vì trễ-nải chức-vụ.

M. Cao-văn Hợp, trợ giáo Kiều-mộc (Sơn-tây) bị bãi chức, vì bỏ khiếm khoảng chức-vụ.

Ngạch thư ký. — M. Đặng-đức-Hanh, thư ký hạng sáu tại tòa Sứ Quảng yên được phép nghỉ 29 ngày.

Ngạch thừa-phái. — M. Ninh-hữu-Diện thừa-phái huyện Kim-bảng (Hà-nam), được phép nghỉ 30 ngày.

M. Thạch-đan-Quế, thừa phái hạng tư ở Hà-nam quyền lĩnh việc lục sự tại tòa án đệ nhất cấp huyện Kim-bảng trong khi M. Ninh-hữu-Diện nghỉ.

M Lương-duyên-Dục, thừa phái châu Sơn-đông (Bắc-giang) được phép nghỉ dưỡng bệnh 5 tháng lĩnh cả lương.

M. Đặng-văn-Mó, thừa phái Bắc-giang nay kiêm chức lục-sự tại tòa án đệ nhất cấp ở châu Sơn-đương thay M Lương-duyên-Dục trong khi nghỉ vắng.

Truy tặng. — M. Đinh-văn-Lý, nguyên tri-phủ Hòa-an, tạ thế hồi tháng Mai 1923, nay mông truy tặng hàm hàn lâm viện thị độc (5,1).

Cái nạn ô tô. — Chiều hôm qua hồi 7 giờ, một cái xe ô-tô số T. 3 9 của tòa sứ Bắc ninh do người *chauffeur* Ng-xuân-Quy cầm máy, khi đi tới ngã tư đường Gambetta và đường Henri Riviève thì dụng phải một cái xe đạp mà do một bà đầm cầm cương. May không thiệt gì đến người, chỉ hư-hỏng xe mà thôi.

Chưa đến nơi đã chết. — Chiều mồng 3 có một người dân-bà làng Ngthị-Vinh ốm nặng ở Tuyên-quang đi lâu thủy về Hanoi, mới lên đến bến thì chết ngay. Tử thi đã cho khiêng vào nhà xác.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hòa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3592

Số 84

ĐÁ-BIẾT-TUỔI-VÀNG

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

PHẠM-BÚI-CẦM dịch-thuật

Cuốn tiểu-thuyết này cho là ái-tình tiểu-thuyết cũng được, mà cho là trinh-thám tiểu-thuyết cũng được. Vậy xin dịch ra để công-hiến các bạn độc-giả một cuộc tiêu-nhàn khiển-hứng trong khi tiểu-hậu trà-dư !

Tôi nói :

— Hãy đợi tôi một chút, để tôi mặc áo đã.

Tôi bèn vào trong phòng, lấy áo mặc, rồi theo người khán-hộ-phụ lên chỗ người chết nằm. Đến nơi, nàng đứng ngay người ra không động, quay lại bảo tôi rằng :

— Tôi không dám vào. Tôi làm khán-hộ đã mười lăm năm trời nay, chưa bao giờ thấy có chuyện lạ lùng như thế !

Tôi nói :

— Mụ thấy thế nào ?

Nàng ngọng mồm ra không trả lời được.

Tôi phát khùng lên mà rằng :

— Việc gì mà thụt lưỡi lại thế, bay là mụ phải gió đấy !

Nàng đáp :

— Chủ-nhân cứ vào mà xem thì khắc biết !

Tôi đẩy cửa bước vào. Ngọn đèn lờ mờ ở trên ghế. Trên giường thì thấy trắng lốm lộp, một tấm vải trắng phủ lên trốc cái từ-thi, chỉ để hở mặt ra ngoài.

Cái cửa mạch thông sang phòng bên thì mở rộng, đó là chỗ người khán-hộ-phụ nằm. Bốn bề vắng lặng như tờ, chỉ có tiếng đồng hồ tích tắc. Tôi trông quanh trông quẩn, không có gì là khác cả. Tôi bèn ngảnh lại người khán-hộ-phụ mà hỏi rằng :

Mụ thấy chi mà sợ hãi thế. Tôi xem trong phòng này thì không có gì là khác với mọi ngày.

Nàng trỏ cái từ-thi mà rằng :

Chủ-nhân thử coi chỗ mặt xem !

Tôi cúi xuống nhòm, thì thì mình tôi cũng hóa ra cái tượng đá, bao nhiêu mạch máu trong người đều lạnh toát đi cả. Tôi vội vàng đứng giật lùi ra. Bấy giờ cái từ-thi lại mất lại giường lên trừng trừng, sáng quắc như mắt người sống vậy.

Tôi rũ lên rằng :

—Thậy ma mà biết mở mắt ra trông !

Người khán-hộ-phụ khi đó cậy có tôi đứng bên, bèn đánh bạo đến cạnh cái từ-thi mà rằng :

— Mắt ông này, chính tay tôi đã vuốt xuống rồi. Tôi vừa mới chợp đi một lát, bỗng thấy trong phòng có tiếng động. Tôi cầm đèn lại soi, thì thấy cũng y như chủ nhân mới thấy vừa rồi. Tôi làm cái việc này đã mười lăm năm nay, hễ bên người chết, không biết bao nhiêu mà kể. Không bao giờ lại thấy người chết mà còn giãn mắt ra như vậy.

Tôi nghị bẻi hồi lâu, lại ghé vào xem, thì thấy cái từ-thi đã lại co một bên tay lại. Liền hỏi người khán-hộ-phụ rằng :

— Lúc mụ đắp cái mền này lên, thì cánh tay cũng thế này ư ?

Người khán-hộ-phụ hai hàm răng lại đánh lên cầm cập, rồi nói :

— Không ! Lúc tắt nghỉ thì hai tay đều bỏ xuôi cả. Thế này thì tất là có người bẻ lại, không thì . . .

Tôi hỏi :

Sao !

Người khán-hộ-phụ nói :

— Không thì ra biến à.

Tôi lại ghé vào bên giường xem kỹ lại thì thấy trong mắt đã có đồng-tử, mà tự hồ như đang ngửa trông cái gì đó, chứ không trông tôi. Sờ vào mình thì vẫn thấy lạnh toát như tiền, mặt thì trắng như nến, không có cái cơ gì là cái cơ sống lại được. Tôi cũng lấy làm cả kinh, người chết mà trong mắt còn có đồng-tử thì thực nhất sinh tôi chưa từng thấy bao giờ. Tôi lại quay lại người khán-hộ phụ mà bảo rằng :

— Thôi, mụ cứ đi mà ngủ, đóng cửa lại, tôi đi mời y-sinh. Song tôi nói thác ra rằng mụ phải cảm, chứ không nói rằng người chết hồi lại. Hễ có ai hỏi thì mụ cũng cứ thế mà nói nhé !

Người khán-hộ-phụ xin vâng, rồi đi vào, phòng tôi có điện-thoại thông xuống cửa nhà ngựa. Tôi gọi thì tên ngự-giả lĩnh ngay. Tôi bảo :

— Người khán-hộ-phụ bị bệnh rất ngặt. Nhà ngươi mau mau đóng xe đi đón y-sinh, mời ngay lại đây lập tức.

Tên ngự-giả bèn đóng xe đi. Tôi mặc áo xong, xuống gác, lấy rượu bạch-lan-địa để cho người khán-hộ-phụ uống. Bấy giờ người khán-hộ-phụ cũng đã mặc áo rồi. Tôi đưa rượu cho uống. Nàng nói :

— Tôi hoảng hốt làm kinh động chủ-nhân, lòng tôi lấy làm áy náy lắm. Thì ra người ấy chưa chết, vẫn lại cái bệnh cũng kỳ, cho nên các y-sinh đều không biết cả. Tôi nghe nói có một thứ bệnh, chết đến mấy ngày mà còn hồi lại được, bệnh ấy là bệnh *cơ*-quan đình-trệ vậy.

Tôi nói :

— Thế thì người này có thể sống lại được.

Nàng nói :

— May ra thì cũng có thể, song chỉ sợ sức kiệt quá, dầu có hồi lại được chốc lát rồi cũng lại chết, thì cái đó cũng chưa biết chừng. Bấy giờ lại thấy vào xem sao, hay là lấy để đợi y-sinh đến.

Tôi nói :

— Hãy đợi y-sinh đã.

Tôi còn đang nói, thì ngoài cửa đã thấy tiếng xe. Tôi xuống gác đón. Của vừa mở thì gió ở ngoài thổi vào lạnh buốt, trong vườn có cây hãy còn sương tỏa, trên trời lấp lánh sao thưa, vừng đông đã thấy lấp ló. Tôi mới y-sinh vào, rồi đóng ngay cửa lại.

Y-sinh hỏi :

— Việc gì mà đang đêm ngài cho gọi ?

Tôi giục lên gác rồi nói :

— Việc kỳ lạ lắm, tiên-sinh lên gác, nghe người khán-hộ-phụ nói thì khắc biết.

Y-sinh cũng ngạc nhiên. Lên đến trên gác, đã thấy người khán-hộ-phụ đứng ở cửa ghé tai nói nhỏ với y-sinh, rồi hai người cùng vào. Tôi đứng lại ở ngoài. Chừng mười phút, cửa mở, y-sinh ra. Bấy giờ đã thấy cởi bỏ áo ngoài, hai tay áo vén lên, sắc mặt cũng thấy khác, y-sinh nói :

— Có nước nóng cho xin một ít, đun lên được thì càng hay. Bây giờ thì chưa có nước vội.

Tôi cũng đã đánh thức sẵn đầy tớ dậy, nói là người khán-hộ-phụ cảm nặng. Chúng đã rùm lò đun nước, gọi một cái thì được ngay. Tôi cầm bình nước, đẩy cửa, nhưng cửa khóa, tôi gõ cửa, y-sinh thân ra mở lấy bình nước nóng xong, bảo tôi hãy xuống dưới gác, đợi một lát. Tôi theo lời y-sinh nói, xuống gác, vào trong thư-phòng ngồi ; sai đầy tớ pha chè uống, lấy sách xem cho đỡ buồn. Sau đó chừng một tiếng đồng hồ, y sinh ở trên gác xuống, bảo tôi rằng :

— Ông Khắc-lôi-tê ơi ! Tôi nói cho ông biết một việc lạ lắm !

Tôi đã hiểu, liền nói :

— Tiên-sinh cứ nói.

Y-sinh nói :

— Người chết sống lại rồi !

Tôi nói :

— Tôi đã biết từ trước.

Y-sinh nói :

— Không những là hồi lại mà thôi, lại còn có thể khỏi bệnh nữa.

Nói đến đấy rồi thôi không nói nữa, Tôi xem y-sinh, sắc mặt xanh vàng nhợt nhạt, người mất cả thần. Tôi bụng nghĩ lấy làm ngạc nhiên.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

• TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tức Nội các phụng lời thần phê rằng :

Chiếu nay đại được phòng cần MONTÈS qui ông, có chế nên một thứ rượu bổ dễ uống ngự dạng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phê thị gửi cho qui được phòng chế-tạo để lấy thanh-giá.

Khâm thử.

欽此 內閣奉 旨 欽賜 有效補腦 世界大名 三五牌 南洋大藥房 製造 內地各處 代理發賣

Savon Cadum

Savon tinh anh, như

SAVON CADUM

thì lấy làm hữu ích cho vệ-sinh da người.

Và lại savon nầy tiện lắm, gì người ta dùng nó lời công, không bỏ chữa nào, mà lại lâu gấp bằng hai cục savon thường.

Giá mỗi cục Savon Cadum là Hai quan tiền Langsa.

2 f. 00

SAN-NHIÊN-ĐAI

Hội Sán-nhiên-đài họp Đại-hội đồng bất-thường

Đúng 2 giờ chiều hôm chủ nhật 9 Décembre 1923, xin mời các ông, các bà hội-viên hội « Sán-nhiên-đài » đến họp Đại-hội-đồng bất-thường tại nhà hội ở ngõ hàng Mã-mây, số nhà 18, tỉnh Hanoi.

Le Conseil d'Administration.

»Bản hội mới mộ thêm được một người đào hát mới, mời quý khách lại xem hát.

Tối thứ ba 4 Décembre 1923

TRINH HIẾU LƯỠNG TOÀN

Đông năm thương kẻ hiếu thân.
Tình riêng hả để thiệt phần cho ai.
Con người trinh hiếu vẹn hai.
Nhớ ơn lượng cả tình bài duyên sau.

Tối thứ tư 5 Décembre 1923

ĐỔI LÝ THAY ĐÀO

Khen mưu đổi lý thay đào.
Thuyền quyên hỏ để chắc vào tay ai.
Gan bền sắt đá không hai.
Rõ trò mặt mốc nào phai má hồng.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-me. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

3045 MẬU-THỊNH kính cáo.

AI XEM TẠP-CHÍ HỮU-THANH???

Xin các ngài đọc *Hữu-Thanh* hiện cho rằng: *Hữu-thanh* ngày nay khác hẳn *Hữu-Thanh* ngày trước. Vì cái cơ-quan của Hội Công-Thương Đồng-nghiệp mà tạp-chí vẫn còn phải dùng hai chữ *Hữu-Thanh*, song nhân-vật và nội-dung thì thật là một cái tạp-chí mới ra đời vậy. Bởi thế ngoài bìa quyển tạp-chí đề rằng năm thứ Ba số 1 trở đi. Xin các ngài đừng thấy hai chữ *Hữu-Thanh* mà in tri rằng *Hữu-Thanh* này cũng là *Hữu-Thanh* ngày xưa.

Toà soạn, số 59, phố hàng Gai Hanoi

Chủ-nhiệm : Nguyễn-duy-Nho

3727

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Lời bàn đích đáng. — Năm ngoái ở mục này đã một lần gửi bày cái tệ những nhà thanh-lâu ở giải rắc mọi xó trong thành-phố, vừa trở ngại-cho việc tri-an, vừa phương hại cho đường phong-hóa, lại mất cả vệ-sinh và những nhiều các lương-gia ở chung phố, chỉ mong có ngày các ông hội viên thấu tình mà đem trình bày mọi lẽ với hội-đồng thành-phố để cầu phương giải cứu. Thấm thoắt đã ngót hai năm trời rồi mà bài ta than đó không lọt được đến tai các ông hội, thì một là cái vấn-đề đó không đáng để các ông hội quan-tâm chú mục tới; hai là công việc của thành ấy còn nhiều điều quan thiết hơn, nên các ông nghị không rảnh thì giờ lưu tâm tới. Bởi vậy ngày nay cái tệ những nhà thanh-lâu tràn ngập ra khắp mọi nơi có phần đã đội hơn năm ngoái nhiều mà ta cũng chẳng buồn nói đến làm gì nữa, sợ cái kết quả cũng chẳng hơn gì lần trước. May sao kỳ hội-đồng thành-phố ngày thứ hai 26 Novembre trước M. Sỹ-kỳ là hội-viên thành phố đã ngỏ ý-kiến đó với hội-đồng. Tiếc rằng lúc M. Sỹ-kỳ đem vấn-đề ra nói khí muộn quá, hội-đồng không đủ thời giờ xét định, nên quan Đốc-lý mới trả lời vắn-tắt rằng rồi ngài sẽ tư gấy sang sở cảnh-sát trù liệu cách để bắt các nhà thanh lâu phải ở riêng ra một chỗ nào đó,.. đợi khi làm xong nhà thương riêng sẽ hay.

Như thế thì sớm chầy thế nào các thanh-lâu cũng sẽ phải ở riêng hẳn ra một nơi rồi vậy. Thật chí phải và mới hợp thể lệ của thành phố.

Song còn các nhà hồng-lâu thì sao? Các nhà hồng lâu độ rày cũng lan rác ra nhiều nơi lắm, nào ở phố Lò-lợn, nào ở phố Hải-dương, lại ở quán Bamau, đường huyện Rào, ở Chợ-con, v. v. Chỉ em xóm Bình-khang này ở đâu tuy không đến nỗi hại vệ-sinh mà thôi, chứ còn các điều khác cũng đáng quan ngại cả, thứ nhất là sự khuyến não, trưởng nhân dịp nào các ông hội cũng nên bàn với hội-đồng mà qui cả họ vào ở một phố.

Giá thử thành-phố ta cũng theo như nhiều nơi độ-hội khác của các nước mà biệt lập hẳn một phố cho ở chung cả thanh lâu, hồng-lâu, cao-lâu, a-phiến-lâu thì chẳng cũng liện cho làng-chơi lắm ru? mà lại tiện cho cả việc trị-an nữa vậy.

Mất xe đạp. — Đã lâu không nghe thấy đâu kêu mất xe đạp để ở ngoài cửa nữa, thế mà ngày thứ hai trước, hồi 18 giờ, người chạy giấy của sở xi-măng tên là Ng-văn-Đức lại bị mất xe đạp để ở ngoài cửa sở Bưu-điện mới kỳ chợ! chắc rằng những quân đi ăn trộm xe-đạp ngày trước đi đâu một dạo, bây giờ mới lại về đấy, nếu các thầy Mật-thám chịu khó rình tất có phen bắt được chúng.

Nạn xe đạp. Năm giờ triều ngày hôm qua cậu Pierre Sâm phóng xe-đạp ở phố Harnand đến đầu đường Sergent Bobiliot thì va phải chiếc xe nhà của Trần-văn-Thủ nên bị ngã thật mạnh. Cậu Pierre-Sâm sây-sát cả đầu gối, không hư hỏng đâu cả. Hai bên cãi vã nhau một lúc rồi mỗi người đi một ngả.

Lại thịt lậu thuế. Trần-thị-Nhung ở phố Belgique hôm kia đi lấy thịt lợn giết lậu thuế ở lò sát sức sinh về đến nửa đường bị lính cảnh-sát bắt được. Cả người lẫn thịt đều giải vào sở cẩm cho viên trông coi lò sát sức-sinh xét hỏi.

PHỦ-LẠNG-THƯƠNG

Thuyên-chuyển. Quan docteur Trương-đình-Trí là thầy-thuốc ở nhà thương bản tỉnh có nghị-định đổi đi Hưng-yên, ông đã cùng gia-quyến đi chuyến tàu cuối cùng sang Hà-nội ngày 3 décembre 1923 Những người quen biết ra ga tiễn biệt rất đông.

NAM-ĐỊNH

Diễn-thuyết tại hội Tri-tri — Đến ngày 5 decembre này, hồ 8 giờ tối, ông Hoàng-ngọc-Phách, giáo sư bậc Thành-chung sẽ diễn-thuyết tại hội Tri-tri về vấn-đề giáo dục ngày nay.

Thuyên-chuyển M. Dương-văn-Trung, Thư-ký lập sự ngạch Hỏa-xa đổi đi Đông-đăng.

M. Trần-văn-Long, thư-ký hạng sáu tòng sự tại Đông-đăng đổi về Nam-định thay M. Dương-văn-Trung,

(Xem trang thứ tư)

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc; các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đèn bà, giầy cườm, giầy kim-tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng đúng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.

2017

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấu cả tăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

• Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. •

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

LỆ-ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản-quán cái giấy quấn báo, chứa lại thế nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai khoanh (0$20) bằng tem cũng được) để chi tiền giấy quấn khác.

Cho là mong gửi tiền theo thể sẽ đỡ nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

Trong kỳ Hội-chợ

Tiện dịp các quí-khách ở tỉnh xa quá chợi Hanoi để dự cuộc Hội-chợ năm nay, bản-hiệu xin có lời kính mời các ngài quá bộ đến bản-hiệu mua các thứ thuốc cần dùng trong nhà để dành sẵn.

Lại tiện dịp ấy bản-hiệu xin tạm bán một giá đặc biệt về thứ rượu *Tonique Tonkinois* mỗi chai chỉ có 2$10. Song giá này chỉ bán có trong kỳ Hội-chợ mà thôi.

Nay kính

Hiệu Bào-chế Ed. MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

防海內河

茶名子獅泰金號正

Bản-hiệu đã lâu năm chuyên môn bán các thứ chè tiếu Ô-long, Liên-tâm, Thủy-tiên, tại Haiphong hiệu là **KIM-THÁI** số nhà 140, ở phố Khách, và có gửi bán ở các hiệu trong Nam-kỳ, Trung-kỳ, Bắc-kỳ, đã được nhiều quý-khách ngợi khen chè của bản-hiệu thật là bảo hạng, uống rất thơm, vì bản hiệu được nhiều quý-khách có lòng tin đến mua nhiều cho.

Vậy bản-hiệu mở thêm một hiệu tại Hanoi, phố hàng Ngang, số nhà 3, để tiện cho Quý-khách lại mua, và nhân buổi đấu xảo ở Hanoi, bản-hiệu có tặng thêm trong một tháng kể từ ngày 19 tháng 10 ta, các quý-khách đến mua hoặc ở xa viết thơ đến hiệu mua từ 1 gói 2 lạng trở lên thì bản-hiệu xin tặng riêng một gói chè rất quí ở bản-hiệu để đa tạ các ngài đã có lòng nhiệt-thành với bản-hiệu, sau này xin quý-khách có mua chè, nên nhận kỹ các hiệu chè của bản-hiệu như sau này :

KIM-THÁI hiệu su-tử ; **CÔNG-THÁI** hiệu kỳ-lân và **LÂM-MẬU**, tam-hỷ, ngũ-phúc, tam-nguyên,

Xin nhận cho kỹ, kẻo mua lầm chè hiệu khác thì sẽ sai như lời bản-hiệu đã nói ở trên, các thứ chè của bản-hiệu thứ nào cũng có thưởng cả.

KIM-THÁI

Haiphong, phố Khách, số 140 — Hanoi, phố hàng Ngang, số 3

代行年本 理昂貨舖 貴街真價 客蕩價在 光三室海 顧號連陽 請以近華 認利駛人 有便名街 卿請令壹 子君再百 嘹採購四 茶貨夫十 爲各店號 記準在開 省河城 有內多

HỘI-ĐỒNG-ICH

đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích :

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ống để giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée nhà giây-thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những sổ gửi tiền cùng các biên-lai lại để tiện dự-định việc giả tiền.

Khi nhận sổ sẽ có biên-lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên

P. Pon. E. CHATAIGNEAU,

Y. M. GRENÉR.

3094,

Ta nên chú ý!

Độ này mới bắt đầu nóng mà đã thấy nhiều người mắc phải bệnh ngứa tỏ ngoài da cùng các bệnh đau xương và đau mạch máu, không biết rồi ít nữa đến mùa nóng nực thì các bệnh ấy phát ra nhiều đến đâu ; và những bệnh này lại hay lây, nếu một người đã mắc phải mà không chịu chữa ngay để lây sang người khác, lâu dần lan mãi ra thì thực là một sự nguy to cho xã-hội.

Vậy ta nên chú ý!

Nên chú ý thì làm thế nào? Nên chú ý thì kíp dùng ngay thứ thuốc:

DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chế riêng ra để chữa các bệnh kể ở trên này. Thuốc Dépuratif Sensal này mà dùng vào xứ nóng như xứ mình thì thực không còn thuốc nào hay hơn được nữa ; vì chủ-nhân đã xét nghiệm kỹ càng cái thời-tiết ở xứ này mà chế ra, như thế thì những thứ thuốc giải-nhiệt khác chế ra ở các xứ lạnh mà dùng ở xứ mình thì trưởng không được hợp thế lắm vậy.

Thuốc này lại thần-hiệu đến cả chữa bệnh giang-mai kinh niên nữa.

Hiện có bán tại: Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE, 54, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu Gô-đa trông

2051

58 1

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ nhà ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng-văn tài-nữ » lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hồn-hào xắc-láo thì được phép đả-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất ly-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

HỒI THỨ 1

Bấy giờ vẻ đời nhà Nguyên, đang lúc thiên-hạ thái-bình vô sự. Một hôm, thiên-tử ra ngự triều, các hàng văn vũ trăm quan bày ở trước sân rồng, tung-hô vạn-tuế. Khi triều bái xong, Trực-điện-quan tuyên truyền thánh-chỉ rằng :

— Các quan văn vũ triều-thần, ai có việc gì, cho phép được tâu bày.

Bỗng thấy trong hàng văn vũ trăm quan có một vị đại-thần tay cầm hốt ngà, qui ở trước thềm vàng mà tâu rằng :

— Thần là Khâm-thiên-giám chính-đường-quan tên gọi *Thang-cần* dám xin cúi dâu tâu trình thánh-thường.

Thiên-tử phán hỏi việc gì ? *Thang-cần* tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ ! kẻ hạ-thần đêm xem thiên-văn, thấy cát-tinh chiếu làm hoàng-đạo, là cái tượng thiên-hạ thái-bình, kẻ hạ-thần mừng-rỡ xiết bao, vậy dám tâu bày xin thánh-thượng giáng chỉ cho thiên-hạ thần-dân được dâng biểu khánh-hạ. Kẻ hạ thần lại thấy ngôi sao văn-xương, ánh sáng rực-rỡ, tất có các bậc hàn-uyên danh nho, để giúp triều-đình. Điểm đó thì các quan triều-thần, đủ thấy ứng-nghiệm, không lấy chi làm lạ, nhưng rất lạ là một điềm khuê-bích lưu-quang, tán-mãn thiên-hạ, tất sao cũng có các bậc kỳ-tài khác thường, giáng-sinh ở chốn sơn-lâm, xin thánh-thượng sắc cho Lễ-bộ quan phải người đò tìm để cầu lấy các bậc kỳ-tài ấy.

Thiên-tử nghe lời tâu, mặt rồng hớn-hở, rồi truyền phán rằng :

— Thiên-tượng cát-tường là cái hạnh-phúc của bàn dân thiên-hạ, trẫm nay đức bạc, khi nào dám nhận những lời khánh-chúc ấy. Nhưng hoàng-thiên đã giáng sinh kỳ-tài để giúp nước thì Lễ-bộ-quan nên nghĩ cách sưu-cầu.

Quan Lễ-bộ thượng-thư qui xuống tâu rằng :

— Thiên-tượng cát-tường như thế mà bệ-hạ không chuẩn cho muôn dân được dâng biểu khánh-hạ, thế thì thánh-đức quảng-đại, lại càng rõ-rệt, nhưng thiết-tưởng việc này có quan-hệ đến lịch-sử, cũng nên cho các quan-chức tại Kinh được dâng biểu khánh-hạ để tuyên-dương thánh-đức về muôn đời. Còn việc sưu-cầu kỳ-tài chính là việc hay, nhưng tỏ-tôn lớp pháp, đã có đặt ra chế-khoa, ngày nay nên thông-sức cho các địa-phương-quan, phàm gặp khoa thi, hễ có biết ai là kẻ kỳ-tài, nên phải tiến-cử, như thế thì vừa sưu-cầu được kỳ-tài, vừa không ngại cho việc chế-khoa, thật là nhất cử lưỡng tiện vậy. Kẻ hạ-thần ý-kiến hẹp-hòi, dám xin lượng trên xét đoán.

Thiên-tử nghe lời tâu, mừng-rỡ mà phán rằng :

— Lời bàn rất phải, trẫm xin phê-chuẩn thi-hành.

Lễ-bộ-quan nghe chỉ, cùng các quan văn-vũ triều-thần lạy trước sân rồng, chúc câu vạn-tuế. Bấy giờ thiên-hạ quả-nhiên nhiều người tài-giỏi về đường văn-chương Bốn nhà có tiếng nhất là *Đường, Tô, Vương, Tiết*, lại có những danh hiền như : Tiền-thất tài-tử, Hậu-thất tài-tử, vân vân.

Ngày hôm sau, Lễ-bộ truyền chỉ cho các quan-chức tại Kinh đến dâng biểu khánh hạ. Trong tờ biểu toàn-thịnh lời ca công tụng đức, không lấy chi làm quan-hệ, nhưng đều rủa gọi chải-chuốt, đem các câu chi-long chi-hồ mà tô-điểm nên văn.

Thiên-tử xem thấy, đẹp lòng mà phán rằng :

— Các quan triều-thần, nhiều người có văn tài như thế mày thì lời Khâm-thiên-giám lâu bày hôm trước, thật quả không sai. Nay trăm quan đã dâng biểu khánh-hạ, trẫm nên ban yến để đáp lại tấm lòng qui-báu ấy, và tỏ cái tình vua tôi tương-đắc với nhau.

Nói xong, liền truyền chỉ định đến ngày 12 tháng hai thì ban yến cho các quan văn võ triều-thần ở tại Đoan-môn.

Đến ngày hôm ấy, Thiên tử ngự-giá ra Đoan-môn, các quan đều họp tại đấy, Trên thì mấy vị đại-thần trong lớn nội-các, còn các quan viên thì cứ theo thứ-tự mà ngồi hai dãy ở dưới thềm. Bấy giờ cung đàn tiếng hát, réo-rắt bên tai, chẳng phượng nem công, la-liệt trước mặt, mới bày sự hoàng-gia phú qui, không biết thế nào mà kể cho cùng !

Vua tôi uống rượu hồi lâu, mấy vị nội-các đại-thần sợ các quan say rượu thất-nghi, mới qui xuống tâu rằng :

— Thần-đẳng mông ân được dự yến, nay sự quá say, tỏ khi thất-nghi, có tổn quốc-thể, vậy xin bãi tạ để cáo thoái.

Thiên-tử truyền cho đứng dạy rồi phán rằng :

— Trẫm nay bậc đức, tử khi lên trị ngôi trời, chỉ những lo không giữ được nghiệp trước, may nhờ có các quan triều-thần giúp đỡ mà trong nước được thái-bình. Hôm trước Khâm thiên-giám tâu việc thiên-tượng cát-tường, đồ công cho trẫm, trẫm đã chối-từ không nhận, các quan lại còn dâng biểu khánh-hạ, khiến trẫm càng thêm áy-náy trong lòng. Nay trẫm cũng các quan uống rượu vui, để tỏ cái nghĩa đồng tâm đồng đức, dầu ai có lỗi nhỏ, trẫm cũng ân-xá mà chẳng kể chi.

Mấy vị nội-các đại-thần qui xuống tâu rằng :

— Thánh-ân rộng-rãi như thế thì khác nào tình cha con trong một nhà, thần-đẳng dầu rằng thịt nát xương mòn, cũng chưa đủ báo ơn triều-đình vậy.

Thiên-tử lại phán rằng :

— Trẫm thấy đức Thái-tổ cao-hoàng-đế khuở xưa, mỗi khi ban yến cho các quan, đều có văn-thơ để làm kỷ-niệm. Hôm trước Khâm-thiên-giám tâu ngôi sao văn-xương, ánh sáng rực-rỡ, tất có các bậc hàn-uyên danh-nho để giúp triều-đình, vừa rồi trẫm xem các bài biểu tâu, văn-từ tân-kỳ, thật đáng lưu-truyền bất-hủ.

Mấy vị nội-các đại-thần lại tâu rằng :

Đường, Ngu thuở xưa, vua thánh tôi hiền, đều có canh-ca để tán-dương công-đức, nay xin truyền dụ cho các triều-thần, mỗi người làm một bài : hoặc tụng, hoặc châm, hoặc thi, hoặc phú để gọi là kỷ-niệm sự thái-bình.

Thiên-tử nghe lời tâu, rất lấy làm vui-vẻ Bỗng thấy một đôi bạch-yến ở trên không bay đến ngự-tiền, lượn đi lượn lại, trông như một đôi vũ-nữ, đang múa khúc nghê-thường, thật rất đáng yêu.

Thiên-tử ngẫng nhìn, nét mặt tươi cười mà hỏi rằng :

— Phàm các loài điểu-thú, đều lấy trắng làm qui, là nghĩa thế nào ?

Mấy vị nội-các đại-thần lại tâu rằng :

Thần-đẳng học-vấn thô-sơ, không được hiểu rõ, nhưng cứ ý thần-đẳng thiển nghĩ thì đức Không-tử thuở xưa có nói « *Hội sự hậu tố* » nghĩa là việc về tranh lấy nền trắng làm bản-lĩnh, hoặc cũng ý ấy đó chăng!

(Còn nữa)

VIỆC KINH-ĐÔ

Học chữ Hán trong các trường Pháp-Việt Sơ-đẳng xứ Trung-kỳ. — Bộ Học-luật Đông-pháp ngày 21 décembre 1917 định lưu một khoa dạy chữ Hán, một tuần một giờ rưỡi, trong các trường Pháp-Việt Sơ-đẳng. Vậy mà từ ngày các trường Huấn, Giáo, giảm đến giờ ở Trung-kỳ, trường thì có dạy, trường thì không dạy, nên Hán-học nhiều nơi đã có hồ ngoại lanh. Mới đây Giám-phủ Bảo-hộ định ra chương-trình « mới » để dạy chữ Hán trong các trường Sơ-đẳng. Đó là cốt :

Một là bảo tồn luân-lý ;

Hai là để cho học trò đọc được giấy tờ thường dùng trong nhà ;

Ba là để cho học-trò hiểu thư từ thương-mại bằng chữ Hán.

Đồng niên dạy chừng 150 chữ hoặc 180 chữ, ở lớp Đồng-ấu dạy các chữ từ 1 nét cho đến 6 nét. Ở lớp Dự-bị từ 7 nét cho đến 10 nét, ở lớp Sơ-đẳng thì không định mấy nét, nhưng phàm những chữ quan yếu về ba điều nói trên kia thì phải dạy. Còn giáo viên thì các quan Công-sứ tự chọn lấy, chọn trong những người tú cử tạ, hay là người thi sinh, miễn là biết dạy theo cách mới là được.

Mới rồi, ông Lê-Thước, cử-nhân, kiêm-giáo, đốc-học trường Pháp-Việt tỉnh Nghệ, với ông Nguyễn-hiệt-Chi, tú-tài, giáo-học, xuất bản một quyển « sách dạy chữ Hán theo phép mới » để các thầy lớp Đồng-ấu, lớp Dự-bị và lớp Sơ-đẳng dùng. Sách ấy chia ra từng khoa rõ ràng, và mỗi bài dạy phân ra ba khoản :

1) — Học chữ một.
2) — Tập viết mấy chữ mới học.
3) Tập đặt câu.

Lương thư xưa để lại vẫn còn nhiều, nhưng đem ra dùng ở các trường Pháp-Việt ngày nay sợ không hợp thức, và không bổ ích cho lắm, nên ông Lê-Thước và ông Nguyễn-hiệt-Chi nhân thương trình mới soạn ra quyển sách đó để giúp công với các giáo-viên Hán-tự.

Mấy thầy giáo đã đội nhuần ân trạch cựu-học đã lâu, và nay được cử ra giáo huấn đoàn hậu tấn, nên gia tâm dạy bảo cho đúng *qui-tắc mới*, để khỏi phụ lòng Bảo-hộ đã quyết luyện bảo tồn cái tinh túy của cựu-học ta. Còn học trẻ nên chăm lấy ! gắng lấy ! Học chữ Hán ngày nay, theo chương trình mới, theo phép dạy mới như vậy, là để hiểu biết bao !

Niêm-Giang (Annam)

BÁN ĐỒN-ĐIỀN

Một cái đồn-điền rộng **650** mẫu tây muốn bán.

Hỏi tại số 54, Phố Strasbourg, Haiphong. 3726

Đang thời, Những bệnh như : 14 ; XANH-XAO, ĐAU-GẦY, ĐAU LƯNG mỗi gói cũng trị TIN-THẦN bởi Thầy-thuốc đều chữa bằng là **NUCLOCITHOL** ở

Thuốc này HIỆU LẮM, trừ bịnh đâu mà lại trừ tiệt cốt bịnh. Thuốc **NUCLOCITHOL** làm sanh sẵng MÁU-HUYẾT và cứng-cát GÂN-CỐT. Thường người ta dùng nó khi đau mới giới dụng cho mau lành mạnh, mà nhứt là trừ những bịnh kể trên đây.

Cách uống : nêu hoàn một ngày.

Thuốc hòn tại tiệm ông GUILBAUD Thầy bào chế thuốc nhứt hạng tại TOURS (France).

Tiệm tại Hanoï. Tiệm thuốc của ông **Ed. CHASSAGNE**

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

ẤU-HỌC TOÁN-PHÁP

CỦA

NGUYỄN-NGỌC-QUẢN

soạn

Giá **0$30** *một quyển*

Tiền cước gửi recommandé 0$15

Bán tại Bản-quán và có gửi bán ở các hàng sách.

泰NAM-THÁI南

6, Quai Clémenceau — HANOI

ở phố Bờ-sông, số nhà 26, HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và có nhận cả dỡng các thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI

Kính-cáo

Minh tạ lương y

Tôi phải bệnh chỉ ngặt 18 năm, mỗi bài đại-tiện đau đớn khó nhọc, nay được Monsieur A. Bài chữa khỏi hẳn, Hanoi giới-thiệu tôi đến chữa tại nhà M. Tchuong-Quay-Lam, 20, phố Hàng Đường, Hanoi, là người đã chữa khỏi ông ta vừa xong, sau lại đến chữa trong 3 tuần lễ là khỏi hẳn, những ngày đang chữa có thể làm lụng, đi lại, được như thường không đau không-nhọt. Chiếu-đại thần khả-đáng.

Vậy tôi xin có mấy lời cảm tạ lương-y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.

LƯƠNG-VĂN-SÍNH

Chủ-hiệu Đông-xương-Long

Đại co-khí xưởng Hanoi

N° 65, phố hàng Bồ, N° 65.

TRONG KỲ HỘI-CHỢ

Tiện dịp các qui-khách ở tỉnh xa qua chơi Hanoi để dự cuộc Hội-chợ năm nay, bản-hiệu xin có lời kính mời các ngài quá bộ đến bản-hiệu mua các thứ thuốc cần dùng trong nhà để dành sẵn.

Lại tiện dịp ấy bản-hiệu xin tạm bán một giá đặc-biệt về thứ rượu **TONIQUE TONKINOIS** *mỗi chai chỉ có 2$10 — Song giá này chỉ bán có trong kỳ Hội-chợ mà thôi.*

Nay kính

Hiệu Bào-chế Ed. MONTÈS

54, Phố Trạng-tiên, Hanoi

Hỡi các ông mắc phải bệnh tinh (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy người khen ở các nơi gởi lại.

Cả cước độ hơn một đồng một lọ.

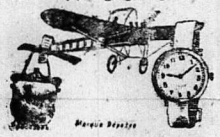
2052

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號 A 竹 牌 門 街 蒲 行 銅 污 系 票

Chúng tôi kính-trình các quý-khách biết rằng nay nhân dịp tết Tây, tết Ta sắp đến nơi chúng tôi mới tiếp được ở Hong-kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Shang-hai (Thượng-hải), Pékin (Bắc-kinh) và vân vân, sang nhiều đồ bạc, vàng, ngọc, ngà, xứ, cốt để bán vào kai dịp ấy.

Các thứ đồ bán Tết này thì thật là tinh xảo, thứa đã lâu lắm nay mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiêu khách.

Xin các qui-khách có lòng chiếu cố thì mau đến lần hiệu mà mua kẻo hàng hết thì mất một dịp đặc biệt đi.

Kẻ mua, người xem, đêm ngày đến bầu hiệu cũng xin nhất luật đối đãi.

Cẩn-cáo

HIỆU PAO-VA, Bijoutier

Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi,

SẮP MỞ

PACHOD Frères & Cie LYON

THUỐC HÉMOGLOBINE BYLA

Trừ bệnh huyết suy rất mạnh

CỨNG CÁP MẠNH MẼ BÉO TỐT

Là thứ thuốc bổ huyết mạnh nhất

Xin hỏi tại hiệu BYLA

26, Avenue de l'Observatoire. — PARIS (France)

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酸補

pha với rượu vin GRENACHE

J. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*

Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

GIÁ BÁN $ 4 $ 00 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc vẫn để uống rượu Madère

每晚各吞啦每各啦沒物囉敗咬補

Bán tại : Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

2089 *31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi*

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

GIÁ TIỀN

Hạng nhất tây ngồi : 30 $ 00

Hạng nhì ta hay đi : 20 $ 00

Trẻ con từ 3 đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LỜI HẠN — PHẠM hỏi chỗ ngồi trước 24 giờ.

Có xe riêng để cho thuê riêng từng chuyến một, ai muốn thuê nên định giấy thếy trước 2 ngày.

Nên đi ngày kẻo mưa đến không đi được nữa.

Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service provisoire

AUTO-POSTALE

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Thứ tư đồng 6 giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sáng hôm sau đúng 6 giờ sáng Napé chạy lên Thakhek vừa kịp tàu thủy lên Vientiane.

Ở Thakhek đi. — Sáng sớm nhật chờ tàu thủy ở Vientiane tới Thakhek thì xe auto lại chạy về Napé ngủ. Sáng hôm sau ở Napé về Vinh. Hành khách về có thể ra Hanoi đi chuyến tàu hoả 2 giờ chiều hoặc đi chuyến tàu đêm cũng được.

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra **20** quan mà may ra được

500.000 quan

Mua một cái trái-đen của Công-ty Panama có rút số đi hoàn lại (Obligation Panama à lots). Các mua phải nộp ngay 20 quan, nếu thì 17 tháng mỗi tháng nộp 20 quan, theo như lệ định trong luật. (Như vậy mỗi ngày đi đánh mấy xu, có tính tới đi giải số được).

Số nộp tiền lần đầu là được ngay cái số trái-đen mình được quyền sở-hữu, như là mình đã nộp hết tiền rồi vậy, và đến lần trái-đen ấy rút số đó nào thì mình được lĩnh nguyên số tiền là kỳ. Mỗi trái đen trong sau thế nào cũng trúng, một là 100.000 hai là 10.000 ba là 1.000 bốn là 500 năm là 100 quan. Số mình có bao nhiêu trái số, hoặc 1 hoặc là.

Như vậy mua trái-đen thế nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LỐ SAU NÀY :

130 lô.		500.000 quan	260 lô.		5.000 quan
130 lô.		250.000 —	1.300 lô.		2.000 —
260 lô.		100.000 —	13.200 lô.		1.000 —
260 lô.		10.000 —	1.700 300 lô.		500 —

Hoặc có trúng-số mà không may cũng hay số nữa vì mỗi lần rút số có trúng-số, sẽ rút trước.

Cần lô được lĩnh nguyên tiền, không phải trả gì cả nữa cả. Mỗi lần rút số số nhân được một số bằng số số trái đen trong số, không phải trả tiền. Các số số trong bảng kỳ dưng với số trái-đen đã lại nhà ngân hàng, các nhà số trái đen số thì đến xem được, theo như điều khoản trong bản luật riêng ngày 13 Mars 1888. Bản luật kỳ là một bản luật bảo chắng, giữ gìn cho các nhà số trái đen, không số điều gì phải nghi ngại cả.

Năm nào cũng có 15 Février, 15 Mai, 16 Août, 15 Novembre thì rút số.

Các ngài muốn dự các cuộc rút số kỳ thì gởi ngay 20 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 3 Rue Papère, MARSEILLE, France

Bình-phẩm về rượu vang

RƯỢU VANG kể vào một hạng thực-phẩm rất quý. Uống rượu-vang vừa chống tiêu, vừa khoan-khoái trong người, lại vừa bổ. Rượu ấy làm cho người ta được tráng-kiện.

Người ốm mới khỏi uống thì chóng khỏe lại. Chính-phủ Pháp, các quan Đốc-Tờ (Thầy-Thuốc) cùng các nhà chuyên-môn về việc vệ-sinh rất có tiếng cũng bảo nên uống rượu vang. *BẠN HÀNG BẢN QUỐC ôi, nếu muốn được mạnh-khỏe luôn*, thì đừng uống rượu An-nam, cứ nên uống rượu vang tốt của xứ BORDEAUX : mua rượu ấy thì cứ lại hiệu GUIONEAUD FRÈRES ở Hanoi với Haiphong mà mua. Hiệu ấy chỉ chuyên về nghề bán rượu vang thôi.

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

Xin mời quý-khách đến thăm gian hàng của bản-hiệu ở Hội-Chợ Hà-nội.

GIAN SỐ 13 — GIẢY A

Quý-khách đến xem đó sẽ thấy bầy các thứ thuốc chế một cách cẩn-thận nên tốt hơn hết các thứ thuốc khác về loại ấy

Quý-khách sẽ thấy các bộ đồ bào-chế dùng để làm dao hộp thận ở các nơi xa xôi kéo lành, các khí-dụng dùng trong việc mổ-trích, các thứ chai lọ dùng trong các viên thí-nghiệm.

Có giấy ca-ta-lô, để kính tặng quý-khách, xin quý-khách hỏi lấy để xem cho tiện.

Hiệu Bào chế CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

Bản quyền thuộc về Trung Bắc Tân Văn (Tất cả những bài báo, hình vẽ, hình chụp, tranh vẽ đều không được sao lục hay dịch thuật nếu không có sự cho phép trước của báo quán.)

Số kiểm duyệt 74 ngày 10 Octobre 1928 của Ông Directeur de la Sûreté Générale de l'Indochine. — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN